

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

D I R E C T O R : C I R U E C O N O M U

Licențiat în drept din Paris, Procuror-General la Inalta Curte de casație

PRIM-REDACTOR: ION N. CESADESCU || REDACTOR-PROPRIETAR: I. S. CODREANU

A B O N A M E N T L

Pe an, în România	35 lei
6 luni	18 „
3 luni	9 „
Străinătate: 40 lei pe an, 20	6 luni

*Apare de două ori pe săptămână
sub redacțiunea unui comitet*

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

Redacția & Administrația
București, CALEA RAHOVEI—5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON № 1698

Anunțăm că a apărut Tabla de materii pe 1906 și ea se va distribui numai aceluia ce vor trimite costul ei de lei 5.

S U M A R

Câte-va reflexiuni asupra sistemului și spiritului legii noastre pentru consolidarea concesiunilor petrolifere de d-l G. Flaișten.

JURISPRUDENȚĂ :

Curtea de apel din București, s. III: Cociu Avramescu, dat judecăței pentru delictul prevăzut și penat de art. 5 din legea streinilor din 1881, cu o observație.

Câte-va reflexiuni asupra sistemului și spiritului legii noastre pentru consolidarea concesiunilor petrolifere

Sub regimul dreptului civil concesiunile pentru exploatarea de terenuri petrolifere erau foarte anevoioase, și, odată obținute, nu erau asigurate. Trebuia mai întâi să găsești pe adevăratul proprietar. Lucru era lesne față de latifundie, pentru că aci mai tot-d'auna există documente, planuri și hotărnicii în regulă. Dar cât de greu, imposibil de multe ori, față de mica proprietate, fie răzeșească, fie dată după legea de la 1864, fie chiar cumpărată în loturi mici după legile ulterioare.

Planuri individuale nu există. În cursul timpului, posesiunea de fapt s'a schimbat în avantajul unora și în desavantajul altora. Apoi transmisiunile succesoriale, dotale etc., cele mai de multe ori fără acte, sau cu acte necomplete, ori nevalabile, sau cu acte vagi, fără precizarea suficientă a imobilului, au făcut și mai grea orientarea în această materie. Și terenurile cele mai bogate în petrol sunt în mare parte tocmai de această categorie.

Dar făcând abstracție, pentru moment, de aceste pământuri, cu dificultățile lor speciale, și rămânând pe terenul mai solid a moșielor mari, bine documentate și hotărnicite, dreptul comun nu dă exploatatorului, după ce a obținut concesiunea, vr'o bază sigură pe care să se sprijinească spre a începe costisitoarele sale operațiuni.

Intr'adevăr după ce concesionarul a început lucrările, iată că se pornește contra proprietarului concedent o acțiune pentru revendicare, totală sau parțială, a moșiei. Procesul ține ani îndelungați, și concesionarul, deși acțiunea nu e îndreptată nominal contra sa, trebuie să alerge în ajutorul proprietarului pentru a apăra poziția acestuia, de care depinde soarta sa materială. Dar nu numai atât. Revendicantul cere și obține un sechestrul asigurător pe întreaga moșie. Acesta este mijlocul de presiune obicinuit ce se întrebuițează de revendicanți spre a sili pe intimat, și indirect pe exploatator, la o învoială. Ce să facă în acest caz bietul concesionar? N'are în cotro. Trebuie să plece sau să se plece, trebuie să treacă sub furcile caudine. Trebuie să se supue la condițiile de pace ce 'i dictează reclamantul.

Dar chiar dacă calitatea de legal și unic proprietar al concedentului e bine stabilită, în cât, după ce exploatatorul a început să 'și bage sondele în pământ, nu se ivește de o cam dată nici un revendicant, totuși posibilitatea unei revendicări e vecinic deasupra capului său, ca sabia lui Damocle, căci prescripția revendicării • de 30 ani, la care timp trebuie să mai adăogăm minoritatea de 21 ani, în cât timp de 51 ani, cincizeci și unul de ani, sârmanul exploatator nu poate fi liniștit sub imperiul blagoslovit al dreptului comun.

Dacă în acest răstimp se ivește o revendicare temeinică pe care justiția o admite, atunci pentru concesionar totul se prăbușește; el este la discreția absolută a triumfătorului; el este ruinat. După principiul *resoluto jure dantis* etc., el trebuie să abandoneze întreaga exploatare norocosului învingător; el este spoliat de fructele muncii sale, înșelat în legitimele sale speranțe. Art. 494 C. civ. i dă, de era de cea mai perfectă bună credință, numai dreptul de a cere valoarea materialelor și a prețului muncii, sau o sumă de bani egală cu aceea a creșterii valorii fundului. Ce deriziune amară!

Pe când la moșiele mari o asemenea revindicare temeinică este mai rară, pericolul reducându-se pentru concesionar mai mult la posibilitatea unei asemenea acțiuni și la lungimea extraordinară a perioadei de nesiguranță, la proprietatea mică excepția devenea regulat revindicării de tot felul, juste sau injuste, turburând multe din concesiunile date pe asemenea terenuri. Cestiunea proprietății acelor pământuri constituie un nod gordian, pentru care încă nu s'a găsit un Alexandru care să 'l tae odată pentru tot d'auna.

În asemenea împrejurări dreptul comun fiind insuficient sub toate privințele, era necesar să se inventeze un regim de drept special. Jus quiritium trebuia înlocuit printr'un jus praetorianum.

Acest nou sistem de drept, acest jus praetorianum, trebuia să îndeplinească trei condițiuni: mai întâi trebuia să desemneze, fără îndoială posibilă, pe acel în drept a conceda, apoi să creeze o procedură specială, extrasumară, în urma căreia concesiunea era să fie valabilă erga omnes, chiar contra unui revendicant norocos, și în fine, concesiunea odată consolidată, trebuia apărată în tot cursul duratei sale în contra orî-cărui atac, trebuia făcută nevulnerabilă.

Pentru a ajunge acest întreit scop, legiuitorul a privit bine în față situația reală așa precum se prezintă în asemenea litigie, mai ales pentru mica proprietate. S'a întrebat care este, în definitiv, obiectul adevărat al lăcomiei care provoacă toate aceste procese de bună și mai ales de rea credință. Terenul? N'are mare valoare. Solul la munți servește la pășune, și dacă e împădurit, exploatarea forestieră se împiedică în cele mai multe cazuri de lipsă de comunicație, lipsă care depreciază cele mai frumoase păduri. Prin urmare numai la păcură conținută în sol, tind toate aceste năzuinți. Bine înțeles nu atât la păcura presumtă numai după bănueli și conjecturi, cât la păcura pozitivă, a căreia existență este bine constatată prin lucrări miniere făcute pe chiar locul în litigiu, sau în vecinătatea imediată.

Dar, dacă ne gândim bine, încă această păcură pozitivă, aflată și constatată în subsolul terenului dorit, nu e obiectul final al poftelor de revindicare. Căci revendicantul nu poate spera că îndată după câștigarea procesului, va lua numai de cât în stăpânire locul cu toate instalațiile fără vr'o indemnizare. Într'adevăr dreptul embrionar ce 'l acordă art. 494 C. civ. nenorocitului exploatator, se va întări de bună seamă prin dreptul de retenție ce justiția va acorda acestuia, și ast-fel se va risipi visul reclamantului de a se bucura așa netam nesam, și fără măcar a deschide punga, de munca altuia.

Acum, dacă revendicantul ar fi avut de la în-

ceput locul reclamat în stăpânirea sa, ce ar fi putut face cu el? Să procedeze el însuși la foragiele necesare spre a vedea dacă în realitate există păcură, și spre a scoate la suprafață comoara lichidă? Imposibil. Nicî nu e de gândit. Spre aceasta e nevoie de mulți bani, pe cari el nu-i posedă, și pentru cari trebuie dar să apeleze la un terțiu, care are puterea financiară și spiritul de întreprindere necesar spre a se risca într'o asemenea afacere a cărei succes, cu toate probabilitățile prezentei de naftă, nu e de loc garantată. Capitalistul, negreșit, pentru a se despăgubi de marile sale cheltuieli, păstrează pentru el păcura ce scoate din pământ, însă dă proprietarului o parte din ea, stipulată dinainte, făcând ast-fel și pe fericitul proprietar—beatum possidentem—să participe la bogăția ce curge din pământul său. Această redevență deci, care dă proprietarului un venit bogat fără risc și fără bătae de cap, era, la urmă, felul tuturilor concurențelor, tuturilor asal-turilor. Or, redevența este mobilă de natură, ca și cerealele recoltate, sau arborii tăeați din pădure. Legislatorul putu ast-fel, prin o generalizare care se prezintă de sine, să așeze ca temelia opereii sale, principiul că concesiunea exploatărilor petroliere constituie un drept mobilier. Acest principiu 'l găsim scris pe frontispiciul legii, la art. 1.

Fiind că, însă, concesionarului îi trebuia neapărat, spre asigurarea sa, un vinculum juris direct față de pământul petrolifer, și că un simplu drept imobiliar creează raporturi de drept numai față de persoana concedentului, legea, prin același text, a proclamat concesiunea tot odată drept real, susceptibil de transcripțiune.

Desprinzând astfel toate aceste litigii de obiectul lor de formă — solul — și legându-le de adevărata lor țintă — redevența — legea a reușit a deplasa pivotul întregii acestei materii și a desbrăca cestiunea proprietății de importanța ce o avea după strictul drept civil.

Prin această măsură persoana proprietarului devenea aproape indiferentă, și, urmând logica concepțiunii mai departe, legiuitorul fu adus a investi dreptul de concesiune, în locul proprietarului după dreptul comun, pe acela care, după cum zice art. 7, «trecea de proprietar», pe proprietarul aparent. Această inovațiune formează, împreună cu declarația din articolul întâi, nota caracteristică a întregii legi, fundamentul ei. Din combinarea lor decurg o mulțime de consecințe fericite, de o mare valoare practică.

Principiul proprietarului aparent, fie zis în paranteză, nu e așa de nou. Deja el 'și-a făcut apariția în jurisprudență, de și cam timid, și mai mult sub impulsivitatea doctrinei, pentru ocrotirea

terțiului care, bona fide, cumpărase de la moștenitorul aparent, de la licitație publică etc. Indrăzneala inovațiunii consistă în faptul că pentru întâia dată acest principiu a fost formulat într'un text de lege.

Prin axioma proprietarului aparent, căutarea persoanei în drept de a concesiunea exploatarea petrolului pe un anumit teren, perde mult din dificultatea ei. Nu mai este trebuința de a cerceta actele de proprietate până în trecutul nesfârșit — probatio diabolica o numiau glosatorii medievali din cauza greutatei sale — ci ajunge stabilirea faptului stăpânirii unită cu o cercetare sumară a titlului actual de proprietate. Prin acest sistem nu numai revendicările perdeau înfricoșata lor importanță, nu numai concesionarul scăpa de această vecinică amenințare în decursul celor 51 ani, dar orî ce teren avea orî când cine să'l concedeze. Și am arătat cu altă ocazie importanța acestui punct.

Că într'adevăr spiritul legii investește cu dreptul de concesiune pe proprietarul aparent, se confirmă de întreaga jurisprudență cât ea s'a format până aci. Așa, pe cât le cunoaștem, toate hotărârile comisiunilor de consolidare, înființate prin art. 5 din lege, sunt unanime asupra acestei cestiuni. Tot astfel și Curțile de Apel s'a pronunțat mereu în același sens. Așa, pentru a nu cita de cât Curtea de Apel din București, în a cărei circumscripție se află munții Prahovei și Buzăului, secția I prin decizia No. 90 din 13 Aprilie 1906 zice că «diferențele în privința dreptului de proprietate nu sunt de competența comisiunii de consolidare care, compusă într'un mod special, judecă cu o procedură specială o materie specială, adică cererile de consolidarea concesiunilor, fără a intra în cercetarea cestiunii proprietății, aceasta continuând a fi de competența jurisdicțiunii ordinare (art. 7).

«Că însă, existența unei acțiuni de revendicarea proprietății, și nesiguranța juridică dacă pământul aparține aceluia de la care se solicită și se obține o concesiune de exploatare, sau revendicantului, nu împiedică concesiunea, căci, precum lămurăște formal art. 7 al. ultim, e destul ca cineva în momentul dăreii concesiunii, «trecea de proprietar», pentru ca acea concesiune să fie valabilă și menținută ca atare.

«Că motivul vădit pentru care legiuitorul a făcut astfel abstracțiune de adevăratul proprietar și a pus înainte pe proprietarul aparent, trimițând cestiunile proprietății înaintea justiției comune, și pe proprietarul eventual, spre despăgubirea sa, la redevență, inovațiune a căror aplicațiuni și consecințe se văd în art. 12, 13, 14, 15, 16 și 19 din lege, este că interesul superior al

sporirei bogăției naționale cere că, îndată ce un teren conține petrol, să existe cineva de la care se poate lua concesiunea hic et nunc, spre punerea în valoare imediată a acelei surse de bogăție», etc.

Aceleși idei le găsim în deciziile aceleiași Secții I a Curței din București No. 122 din 8 Mai 1906 și No. 242 din 25 Octombrie 1906; în deciziile No. 299 din 15 Noembrie 1906 și 356 din 11 Decembrie date de Secția II și No. 288 din 28 Octombrie 1906 dată de Secția III.

Decizia II 356/906 stabilește chiar că, dacă se află în prezență două concesiuni, din care una dată înaintea legii actuale, și înaintea celor 6 luni prevăzute de art. 2 și 30, dar netranscrisă de proprietarul de atunci, jure civili, care de atunci a pierdut stăpânirea imobilului, și una dată sub legea nouă de proprietarul aparent, aceasta din urmă e mai bună și va fi consolidată. «Având în vedere, citim în acea decizie, că legea de consolidarea concesiunilor petrolifere din 9 Mai 1904 îndreptățește pe proprietarul aparent să concedeze exploatarea terenului; că, această lege, constituind o derogare la dreptul comun, și dar neputându-se întinde prin retroactivitate, toate concesiunile anterioare trebuie să emane de la adevăratul proprietar de fapt și de drept;

«Că simplul fapt că Societatea Ialomița a putut lua concesiunea aceluiași terenuri de la alte persoane, dovedește că, dacă cedanții Societății Telega Oil aveau dreptul de proprietate, ei nu'l exercitau în fapt, în cât, până la intrarea în vigoare a noii legi, au pierdut posesiunea.

«Că noua lege, fiind specială, exclude, cât timp este în vigoare, orî ce alte drepturi ar veni în concurență cu proprietarul aparent.

«Că prin urmare, între proprietarul cu titlu, dar care a pierdut posesia, și proprietarul numai aparent, sub domnia noii legi trebuie preferit acel din urmă», etc.

Dar negreșit posesiunea trebuie să fie nomine suo. Stăpânirea nomine alieno, stăpânirea precară, nu ajunge, căci legea vorbește de «proprietar» aparent, nu de un simplu posesor. Astfel, dacă din împrejurări rezultă că concedentul posedă ca arendăș sau ca procurator, concesiunea dată de el nu se poate consolida. Aceasta ne o spune decizia No. 32 din 22 Ianuarie 1907 dată de Secția II a Curței din București, căci, după cum se exprimă acea decizie, «îndată ce stăpânirea este nomine alieno, nu mai poate avea aparența unui drept de proprietate, posesiunea în numele altuia fiind numai un derivat al proprietății, neputând duce la proprietate prin prescripție și cele l'alte căi prevăzute prin legea comună, de cât după ce se schimbă în posesie nomine suo».

Curtea noastră supremă până în momentul în care scrim aceste rânduri, încă n'a avut ocazia să se pronunțe în această materie. Legiuitorul a fost fin. Și-a zis că aci cestiunile de fapt au preponderanța. Recursul în casație nu se poate refuza în princip, dar rare ori va fi serios. Pe această considerațiune, prin art. 9 al. ultim a scutit de timbru și taxe procedura atât înaintea comisiei de consolidare cât și înaintea instanței de apel, supunând cererea de consolidare și acea de apel la câte 10 lei, pe când pentru Curtea de casație taxele cererii introductive și de procedură sunt acele prevăzute de legea timbrului. Rezultatul, precum se vede, a corespuns prevederilor legiuitorului.

Principiul proprietarului aparent e bogat în consecințe fericite. Așa se pot concesiona terenurile incapabililor, sub garanția formelor speciale prevăzute de art. 16. Indiviziunea succesorală nu mai împiedică nici ea concesionarea. Chiar codevalmășia țărănească a putut astfel fi desbrăcată de multe dificultăți cari, în dreptul comun, fac din acest capitol partea cea mai spinoasă a dreptului român în genere.

Pe de altă parte mobiliaritatea dreptului de a extrage păcura a făcut posibil concesionarea pământurilor date țăranilor la 1864 și a pământurilor însurăteilor, și a permis investirea capitalurilor streine în întreprinderi petrolifere, care de care mai importante.

Dar mobiliaritatea concesiei mai are un alt efect, nu mai puțin important: toată procedura vânzării imobiliare silite, cu toate îndoelile, străgănilor și—veni a sit verbo—șicanele ei, nu se mai aplică în materie de concesionare petrolieră. Această urmare a principiului din art. 1 a fost pus în lumină într'un proces ce s'a prezentat mai deunăzi înaintea Secției II-a a Curței din București. Eată speța: D-l C. C. Filipescu, proprietarul moșiei Filipești din Prahova, ipotecase moșia sa la mai mulți creditori, între alții Doamnei Morat din Paris. Aceasta ceruse și obținuse punerea în vânzare a imobilului, dar lucrurile n'a ajuns până la adjudecare. În timpul urmăririi d. Filipescu concedează exploatarea păcurei pe o parte determinată a moșiei sale societății române «Ialomița», luându-și obligația de-a obține consimțământul tuturor creditorilor ipotecari la această înstrăinare parțială. Nu poate îndeplini această condiție, și vinde apoi întreaga moșie d-lui Dimescu. Societatea «Ialomița» cerând consolidarea concesiei sale, noul proprietar se opune pe motiv, între altele, că, moșia fiind urmărită, concesionarea nu se mai putea face fără consimțământul creditorilor ipotecari, de oare ce

procedura civilă oprește ori-ce instreinare al unui imobil urmărit.

Prin decizia No. 299 din 15 Noembre Curtea a consolidat concesionarea societății «Ialomița» pe considerațiunea că, odată ce concesionarea păcurei e declarată drept mobiliar, nu i se mai pot aplica regulile vânzării silite imobiliare; că, față de același principiu, creditorii ipotecari nu au nici un interes în cauză—redevența luând pentru ei, în caz eventual, locul păcurei—și dar consimțământul lor e irelevant, și că, tot prin aplicarea aceluiași princip, urmărirea imobilului nu poate împiedica concesionarea păcurei din el.

Prin combinarea celor două principii noi, a mobilității concesionării și a proprietarului aparent, legea de la 9 Mai 1904 a reușit dar a face concesionabil, cel puțin în teză, ori-ce pământ privat, în ori-ce moment, și a da concesionarului, într'un timp relativ scurt, un titlu care consacra dreptul lui erga omnes.

Dar nu numai atât. Legea încă apără pe concesionar și în urmă, în cursul lucrărilor sale de foragiū și de exploatare, contra tuturor atacurilor ce s'ar face cu scop de a împiedica exploatarea. Art. 13 și 15 declară formal că «nici o măsură de siguranță nu se poate lua contra unei exploatare începute». Or, înaintea legii petrolifere, sub dreptul comun, sechestrul asigurător, am mai zis'o, era mijlocul de predilecțiune pentru a smulge de la bietul concesionar concesionarele cele mai oneroase.

În fine, spre a preveni ori-ce veleitate de fraudă, legea prin art. 18 prevede o pedeapsă severă pentru toți acei cari ar vinde o concesionare deja acordată de ei unui alt amator. Aci Curtea de casație, Secția II—sezisată de un recurs penal, care nu costă bani—a statuat prin decizia No. 265 din 7 Februarie 1906 că «legea, prevăzând că un asemenea fapt se va pedepsi cu pedeapsa prescrisă pentru înșelăciune, nu cere și întrunirea elementelor constitutive ale acestui delict, așa cum se cere în dreptul comun, și că simplul fapt că același teren a fost cu bună știință concesionat succesiv la două sau mai multe persoane, constituie delictul prevăzut de art. 18».

Acestea fiind trăsăturile principale ale legii din 9 Mai 1904, credem că putem zice că e, în total, bine concepută, și că, față cu starea lucrurilor în momentul apariției sale, a marcat un progres important, a fost o adevărată binefacere.

Dar negreșit nu e perfectă, ci perfectibilă. Nici o lege nu e perfectă; perfecțiunea nu este apănagiul creațiilor omenești. O legislație nu face decât să fixeze, să cristalizeze situația socială așa precum se arată în momentul născerii sale. Nici nu se poate ocupa de acea ce ar putea să fie

mai târziu, căci e menită pentru actualitate și nici nu poate prevedea în ce sens se va face dezvoltarea lucrurilor. Rare ori, o operă legislativă conține vederi cari să cuprindă și evoluția ulterioară a realității, și, dacă e așa, o asemenea concordanță rezultând din chiar lege și fără ca interpretatorii să plămădească, să forțeze, textele după intenția lor, este atunci mai mult o întâmplare fericită decât un efect intenționat. Or, evoluția generală și continuă cursul, și legea în curând nu mai corespunde cu realitate, rămâne în urma ei, e distanțată. Trebuie o nouă intervenție legislativă. Și astfel, pe când viața evoluează continuă, legislația caută să se țină de ea prin sărituri, mai rare sau mai dese, după împrejurări.

Industria petrolieră s'a dezvoltat la noi așa de subit și așa de puternic în cât, pe de o parte evoluția raporturilor create prin ea se face într'un ritm foarte accelerat, iar pe de altă parte, această evoluție fiind încă la începutul ei, nu și-a găsit încă definitivă orientare. De aceea se ivesc în fiecare zi noi dificultăți, se ridică noi cestiuni, imposibile de prevăzut înainte. Iar iscusința celor interesați crează mereu situații cari nu cadrează cu previziunile legii, și arată că aceasta a rămas în urma progresărei generale, demonstrând astfel că opera legislativă trebuie revizuită, amendată, perfectată.

De o vreme încoace se agită ideea de a revizui și modifica legea noastră petrolieră. După cât ni s'a spus s'a și întocmit un proiect în acest sens, care însă n'a fost încă supus parlamentului. Ar fi bine, negreșit, după cum s'a și cerut, de-a profita de ocazia pentru a pune de acord legea consolidărilor concesiunilor pe terenuri private cu regulamentul din 20 Aprilie 1900 asupra exploatarea petrolului pe moșiile Statului, și cu regimul minier al Dobrogei, pentru ca, pe cât natura lucrurilor o va permite, un sistem uniform să guverneze întreaga țară în această materie.

Și teoria a intervenit în discuție.

S'a făcut o serie de propuneri, unele mai mult de detaliu, raportându-se mai mult la partea tehnică, la procedura consolidării, altele de principiu, cerând schimbarea fundamentului juridic al legii actuale.

În ce privește cele d'antăi, experiența practică trebuie să și dea și ea avizul, pentru ca din combinarea ei cu empirismul doctrinar să ieasă sistemul cel mai perfect și cel mai prielnic pentru toți interesații. Astfel d. G. G. Danielopol—demnul fiu al ilustrului profesor—, d. Gogu Negulescu, un fruntaș al baroului din Ploești și cu multă experiență în cestiunile petroliere, și d. G. Bogdan Lazarovici, inginer-șef în corpul teh-

nic al Statului, au publicat în Monitorul Petrolului (*Moniteur du Pétrole Roumain*) mai multe studii serioase și adâncite asupra cestiunii. Tot astfel a apărut în «*Curierul Judiciar*» o monografie amănunțită și bine cugetată, datorită penii d-lui Stelian Popescu, un tânăr dar valoros membru al baroului Bucureșten. S'a cerut, printre alte măsuri, pe de o parte desființarea comisiei speciale de consolidare, sau cel puțin lucrarea ei la tribunal, cu facultatea numai de-a se transporta la fața locului în caz de necesitate, iar pe de altă parte lucrarea obligatorie la fața locului; apoi o mai întinsă și mai rațională publicitate a cererilor de consolidare; o redevență fixă pentru proprietarul sătean; împărțirea registrului de transcrieri după comune, rădicarea planului terenului în mai multe exemplare, din cari unul pentru dosarul cauzei, de către un inginer care să lucreze pe răspunderea sa personală; generalizarea dreptului de apel, etc. Multe din propunerile făcute de acești distinși bărbați, însuflețiți de dorul binelui, poartă în ele evidența utilității. Cu toate astea nu le vom discuta aici, fiindcă, lipsindu-ne experiența practică de la prima instanță, și aceasta jucând aci un rol preponderant, n'am discuta în deplină cunoștință de cauză. Rămâne ca acei cărora li se va încredința greoaia dar frumoasă misiune de a da legii noua sa formă, să chibzuiască, să împace cerințele nevoei practice cu desideratele științei, și să facă cum va fi mai bine.

Ne vom opri puțin numai la acele propuneri cari tind a așeza legiuirea noastră petrolieră pe baze noi.

Astfel d. G. G. Danielopol crede că s'ar simplifica și clarifica lucrurile dacă s'ar introduce sistemul separațiunii, deosebindu-se cu totul păcura de pământ, și dacă s'ar da Statului însărcinarea obștească de a acorda concesiunile petroliere pe toate terenurile după teritoriul românesc.

Să ne erte stimatul și simpaticul nostru preopinient, dacă nu putem subscrie propunerea sa. Nu tăgăduim că ideea în sine are o oare-care rațiune, și că aplicarea ei practică ar da poate, într'o privință sau într'alta, rezultate bune. Dar, mai întâi, această separație teoretică ni se pare contrarie naturei. În realitate păcura e așa de intim unită cu pământul în care se găsește, în cât separarea chiar ideală a acestor două materii, și atribuirea lor la doi diferiți stăpâni, devine anevoioasă. Separarea ar fi o ficțiune, și ficțiunile ascunzând și întunecând realitatea, nu trebuie invocate de cât în cazuri extreme când pe calea dreaptă nu putem ajunge la o soluțiune mulțumitoare, și nu credem că situația este așa de desperată sub regimul accesiunii ca să avem

nevoe să inventăm o ficțiune contrară naturei. Dar apoi, ori-cum am separa în teorie proprietatea minei de proprietatea solului, în realitate, îndată ce se exploatează păcura, trebuie făcute instalări, trebuie să ocupi teren pentru construcție, să bagi sonde, să faci drumuri etc. Cum să'l facem pe țaran, care ține cu fanatism la pământul său, să înțeleagă că Statul să aibă dreptul de a autorisa pe cineva să 'i ocupe locul pentru a scoate păcură, fără ca el, proprietarul, sau cel puțin stăpânitorul public nomine suo, al acelu loc să fie întrebă și să 'și spuie cuvântul. Mai departe Statul, de ar fi investit cu dreptul general de concesionarea petrolieră, ar avea monopolul. Prin urmare n'ar avea acelaș zel în stipularea condițiilor fiecărui contract. El 'și ar face un regulament general după care ar concesiona, și, folosul redevenței ne fiind al său, dânsul fiind numai un mandatar silit, nu e interesat în cauză, nu e în poziția proprietarului care luptă cu amatorul concesiunii pentru a obține de la acestea cele mai bune condițiuni. Ce influență acest sistem ar avea asupra avuției individului și în consecință asupra avuției naționale, este lesne de văzut. Asemenea ingerință a Statului în daraverile private s'ar putea concepe într'o țară unde autoritatea publică, mai ales poliția, are întru toate un rol preponderent, într'un «Polizeistaat», după cum se exprimă Bluntschli, dar la noi, unde viața publică pulsează așa de viu, unde fiecare cetățean e așa de conștient, de drepturile sale, credem că ideea nu e oportună, mai ales față cu țaranul nostru, la a căruia mică proprietate se referă toată această discuție.

Alți autori, ca d-l St. Popescu, recomandă cu insistență, am putea zice cu pasiune, facerea cadastrului țării, sau cel puțin a regiunilor petrolifere.

Suntem și noi de părere că cadastrul, odată făcut, va pune capăt la toate încurcăturile și dificultățile ce astăzi mai înconjoară consolidările relative la pământurile țărănești. N'ar mai fi adică nici o greutate, căci simpla deschidere a condicei cadastrale ar da amatorului toate informațiile de care ar avea nevoie. Și n'ar mai fi necesar nici un drept special, dreptul comun, combinat pentru trebuința cauzei cu un sistem oare-care de transcripțiune, ar asigura celeritatea și siguranța necesară pentru transacțiunile petroliere. Dar o primă greutate este: cum vom ajunge la acel cadastru? În afară de chestia timpului și a cheltuelilor, din care cea din urmă s'ar putea reduce până la un punct oare-care, tocmai starea haotică a micii proprietăți pe care cadastrul ar fi merit să o reguleze, împiedică facerea lui. Căci cadastrul trebuie să indice cu exactitate absolută toate parcelele indivi-

duale ale teritoriului, toate imobilele, arătând întinderea, forma și vecinătățile fie-căruia, precum și pe actualul proprietar. Cadastrul fixează, într'un moment dat, toate raporturile de proprietate, dă icoana fidelă a proprietății generale în acest moment, icoană care apoi este ținută în curent prin notarea imediată a fie-cărei mutațiuni sau schimbări ce intervine în urmă, în cât în fiecare moment cadastrul oglindește astfel cu o exactitate riguroasă situația reală a proprietății imobiliare.

Dar o asemenea lucrare presupune tocmai clarificarea prealabilă a titlurilor de proprietate. Față deci cu dificultățile speciale ale codevâlmășiei noastre, nu ne putem aștepta, în starea actuală a lucrurilor, a vedea vr'odată realizat acest vis. Totuși, fiind că cadastrul la urmă este o necesitate inevitabilă și fiind-că dreptul civil nu ne ajută a clarifica cestiunea acestor proprietăți, trebuie să căutăm, să inventăm, mijloace extraordinare spre a lumina acest întuneric. Ar fi poate util, să se institue o comisiune pentru verificarea tuturor acelor titluri și raporturi, cu drepturi, competență și procedură speciale, după analogia comisiunii de la 1879 pentru revizuirea pământurilor date clăcașilor la 1864. Lucrarea acestei comisii ar putea să aibă caracter definitiv, în care caz cadastrul ar avea ex initio o bază solidă, neclinită. De s'ar admite revendicări ulterioare, acestea s'ar putea trece și în urmă spre completarea și rectificarea operei, în care caz baza ar fi flotantă numai într'o proporție relativ mică, căci rareori se vor răsturna constatările făcute de o asemenea comisie.

Ori-cum, până a nu se iua măsuri speciale în această direcție, nu putem avea cadastru. Prin urmare, pe de o parte se cere cadastrul pentru a regula proprietatea, și pe de altă parte, pentru a putea face acel cadastru, trebuie înainte de toate regulată proprietatea. E un cerc vicios din care nu putem eși.

Dar, în al doilea loc, chiar de ne-am face iluzii și am crede că țara în curând va fi inzestrată cu un cadastru în toată regula, dacă nu general cel puțin pentru regiunile petrolifere, tot se pune întrebarea: ce vom face în starea actuală a lucrurilor, până la confecționarea acelu cadastru? Quid până atunci?

Am văzut mai sus că dreptul comun nu ne slujește în cauză la nimic, deslușirea cestiunilor de proprietate jure civili cerând prea mult timp, și că de aceea legea de la 9 Mai 1904 a făcut abstracție de el, s'a emancipat de el, și pe baza celor două principii: mobiliaritatea reală a concesiunii și proprietarul aparent, a reușit să satisfacă în cea mai mare parte cerințele vieții

practice. Lumea imparțială recunoaște din ce în ce mai mult că această lege a avut, în timpurile turburate în care a intervenit o influență foarte bună. Adevărul este că ea a inspirat încrederea care a adus în țară capitalurile cele mari. Celebritatea și siguranța transacțiilor petroliere se cer cu mai multă stăruință tocmai în perioada antecadastrală unde fără o lege specială nu există garanții. Ca regim interimar până la cadastru credem că legea actuală, mai ales după cum ea se interpretează de jurisprudență, oferă destule garanții. Ca regim interimar până la cadastru credem că legea actuală este cel mai bun și practic, dovadă că nu s'au propus alte principii mai sigure sau mai expeditiv.

Așa dar am gândi că cel mai bun lucru de făcut ar fi de a introduce în legea de la 1904 toate îmbunătățirile de detalii ce s'ar recomanda ca nimerite, să se dea o soluție controverselor ce s'au ivit, să se îndrepteze redacția acolo unde nu e clară, într'un cuvânt să o punem în concordanță cu realitatea dată astăzi; dar n'ar fi bine, credem, să ne atingem de acele două stâlpi fundamentale, și că trebuie să ne ferim de a înlocui principiile ce au făcut dovada utilității lor, cu altele, noi, a căror vitalitate efectivă încă n'a fost pusă la probă.

G. Flaișten.

JURISPRUDENȚĂ

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI, Secția III

Audiența de la 26 Martie 1907

Președenția D-lui N. BUDIȘTEANU, Președinte

Deciziunea Corecțională No. 471

Cociu Avramescu, dat judecății pentru delictul prevăzut și penat de art. 5 din legea streinilor din 1881.

Evrei pământeni. — Streini. — Expulzarea lor. — Competința instanțelor judecătorești de a judeca și examina validitatea decretului de expulzare. — Dacă evreii născuți și crescuți în țară, nesupuși vre-unei protecțiuni streine, pot fi expulzați. — (Art. 1 și 5 din legea din 1881 asupra streinilor, art. 7 § 2 din Constituție).

1. Dacă guvernul este suveran apreciator al utilității și oportunității unei expulzări; dacă aceste măsuri de administrațiune și de poliție sunt în competența exclusivă a puterii executive, însă excesul și actele cari trec peste competența administrației sunt de competența instanțelor judecătorești, cari au dreptul să examineze validitatea decretului de expulzare, și dacă acel decret s'a aplicat unui strein, sau în contra voinței legii, s'a aplicat unui român.

2. Cestiunea de naționalitate este o cestiune de stare civilă a persoanelor, care intră în competența exclusivă a instanțelor judecătorești a o judeca.

3. Atât Constituția cât și Codul civil nerecu-

noscând de cât două feluri de persoane: români și streini, de aci rezultă că un evreu de și născut și crescut în țară și care nu s'ar fi bucurat de nici o protecțiune, el se consideră tot străin și, prin urmare, poate fi expulzat întru cât nici Constituția nici Codul civil, precum nici legea asupra streinilor din 1881 nu face nici o distincțiune între streinii pământeni și cei vremelnici, iar faptul că, el nefiind supus nici unei protecțiuni, ar face imposibilă expulsarea, prin faptul că nici un stat nu l'ar primi, este o considerațiune de ordin personal care nu poate fi opus ordinii publice.

Curtea,

Având în vedere apelul făcut în termen de către d. Prim-Procuror al Tribunalului Ilfov, contra sentinței corecționale cu No. 371/907 a Trib. Ilfov secția II prin care Tribunalul a achitat pe prevenitul Cociu Avramescu de delictul prevăzut și penat de art. 5 al legii din 1881 asupra străinilor;

Având în vedere concluziunile d-lui Procuror și apărarea prevenitului;

Având în vedere că prevenitul Cociu Avramescu, israelit, prin deciziunea Consiliului de Miniștri cu No. 1564/905 a fost expulzat în ziua de 10 Ianuarie 1906 prin punctul de frontieră Vârciorova, iar mai târziu, la 24 Ianuarie 1907, a fost găsit pe teritoriul român, de și măsura de siguranță ce se luase în contra lui, nu se ridicase, astfel că contravenind prin aceasta la dispozițiunile art. 5 din legea asupra streinilor din 1881, el a fost dat în judecată prin ordonanța d-lui judecător de instrucție al Cabinetului IV și achitat de Tribunal, în contra căreia achitării, Parchetul a făcut prezentul apel;

În ce privește cestiunea ridicată de Ministerul public a incompetenței Tribunalelor de a judeca validitatea decretului de expulsare;

Având în vedere că este admis în jurisprudență că în caz de urmărire penală a unui inculpat pentru infracțiunii la o decisiune luată contra sa, Tribunalul este competent a judeca legalitatea măsurii a căreia sancțiune este chemat să o pronunțe; și că un individ expulzat, călcând măsura ce a fost luată și întorcându-se în țară, poate ridica înaintea instanțelor corecționale cestiunea că este român și că prin urmare nu poate fi pasibil de pedeapsa corecțională;

Considerând că, calitatea de strein este un element al delictului și că judecătorul fondului este și al excepțiunii;

Considerând că, dacă Guvernul este suveran apreciator al utilității și oportunității expulzării, dacă aceste măsuri de administrație și de poliție sunt în competența exclusivă a puterii executive «magis imperii quam jurisdictionis»;

Considerând însă că excesul și actele care trec peste competența administrației, sunt de competența instanțelor judecătorești, cari au dreptul să examineze validitatea decretului de expulzare, dacă în realitate s'a aplicat unui străin, sau dacă din contra un român se găsește sub lovitura decretului în contra voinței legii care nu admite expulzarea de cât pentru streini;

Considerând că cestiunea de naționalitate este o cestiune de stare civilă a persoanelor, cestiune ce este în competența exclusivă a instanțelor judecătorești;

Că această doctrină este confirmată prin chiar textul art. 5 din legea asupra streinilor din 1881 care edictează pedeapsa nu în contra orîi căreia persoane, ci numai în contra unui străin care a călcat decretul de expulzare luat contra sa;

Că această calitate de strein, nu se judecă de Administrație ci numai de instanțele judecătorești;

Că prin urmare, incidentul ridicat de ministerul public asupra incompetenței Tribunalului de a judeca calitatea de cetățean sau de străin aceluia expulzat, este nefondată și cătă a se respinge.

In ce privește fondul procesului:

Având în vedere că Cociu Avramescu pretinde că este născut, crescut în România, că nu cunoaște altă limbă, că a făcut serviciul militar, că s'a bucurat în totdeauna de protecțiunea română, servinduse de pașapoarte românești și deci, ca atare, art. 5 al legii din 1881 nu i-se poate aplica, căci cuvântul «de strein» nu cuprinde și pe evreii pământeni;

Considerând că dacă din punctul de vedere al equității și principiului umanitar ar fi de dorit ca expulzarea să nu se aplice celor ce trăesc în țară de mai multe generații, acest desiderat însă nu s'a transformat încă lege;

Considerând că atât Constituția cât și Codul civil nu recunosc de cât două feluri de persoane: Români și străini; subdiviziunea ce se încearcă a se face între streinii ordinari de pașagi și cei pământeni, nu este legală căci nuse poate baza pe nici o dispozițiune din lege, și deci trebuie înlăturată;

Având în vedere că din hrisoavele și anaforele lui Mihail C. Racoviță din 1755, ale lui Grigore Al. Ghica din 1777, ale lui Constatin Moruzi din 1794 și ale lui Ion Sturza din 1823 invocate de prevenit pentru a stabili că evreii domiciliați în țară au mai multe drepturi de cât ceilalți streini, trebuiesc înlăturate, căci aceste hrisoave și anafore au încetat de a avea putere de lege, fiind abrogate prin art. 1912 cod. civil;

Având în vedere că dacă legiuitorul constituant prin prin art. 7 § 2 din Constituție a admis a fi scutiți de stagiū acei care fiind născuți și creșcuți în România din părinți stabiliți în țară și cari nu s'au bucurat nici o dată de vre-o protecțiune străină, prin aceasta nu s'a creiat o nouă favoare pentru dobândirea calității de român, putându-o dobândi cu mai multă ușurință;

Considerând că starea civilă a unei persoane nu se acoperă prin faptul domiciliului unei părți, iar calitatea de român nu se dobândește de cât prin o lege, lucru ce Cociu Avramescu nu este în măsură să presinte și prin care ar putea dovedi că a perdut calitatea de străin și a dobândit pe cea de român;

Având în vedere că legea din 1881, care este posterioară Codului civil și Constituției, dacă ar fi vroit să facă vre-o distincțiune între streinii pământeni și cei vremelnici, ar fi putut să o facă cum a făcut-o legea Belgiană; tăcerea legii explică intențiunile legiuitorului nostru;

Că mai mult, din dezbaterile parlamentare care au avut loc în ședința de la 3 Aprilie 1881, nu s'au luat în considerațiune deosebirea ce se propunea a se face între străinii pământeni și cei vremelnici.

Că din contra, din chiar art. 1 al legii din 1881 rezultă că cuprinde pe streinii trecători cât și pe cei domiciliați, adică pe Evreii pământeni;

Considerând că legea noastră nu recunoaște cetățenii mixte cum există în alte legiuri și în vechile noastre legi;

Considerând că asemenea nefondate sunt obiecțiunile trase din legea comunală, din legea meseriilor și din diferite circulări date în 1879 de d. V. Boerescu, ca Ministru de externe, diferitelor puteri;

Căci în ceea ce privește legea comunală, legea meseriilor și legea recrutării, ele nu modifică întru nimic dispozițiunile legii de la 1881 asupra streinilor.

În ceea ce privește explicațiunile date Statelor streine la 1879 de către d. Vasile Boerescu, ministru de externe pe atunci, aceste explicațiuni fiind simple considerate care nu s'au transformat în lege, nu pot accorda streinilor născuți în țară drepturi pe care legea nu le conferă;

Considerând că asemenea trebuie înlăturată ca nefondată alegațiunea făcută de d. Cociu Avramescu, că el nefiind supus nici unei puteri streine, nimeni nu l'ar primi, și prin urmare n'are posibilitatea de a fi expulzat;

Considerând că acestea sunt considerațiuni de ordine personală, care nu pot fi opuse ordinii publice, care de altminterlea are mijloace suficiente de protecțiune, fie închisoarea expulzatului, fie expulzarea prin puncte pe unde găsește cu cale guvernul (art. 5 al legii din 1881) fără a se mai ocupa de interesul expulzatului;

Așa dar, siguranța Statului nu poate fi ținută în eșec pentru asemenea considerațiuni personale;

Având în vedere că, nici din art. 11 și 13 din Codul civil nu se pot trage nici un argument, căci nu este vorba de un drept civil, ci de un drept politic, și afară de aceasta, art. 11 zice că streinii se vor bucura în deobște de aceleași drepturi, ca și români, afară de acolo unde legea ar hotărî altfel; și în specie legea din 1881, a hotărât altfel pentru streinii prin art. 1 care permite expulzarea chiar a străinilor domiciliați;

Având în vedere că potrivit dispozițiunilor art. 1 și 4 din legea de la 1881 asupra streinilor, Consiliul de miniștri este autorizat a expulza pe streinii chiar domiciliați în România care prin purtări rele au compromis siguranța interioară, sau exterioară a Statului, sau au turburat liniștea publică, în interesul general fără ași motiva deciziunea, în baza suveranității legale și de ordine publică cu care este investit;

Având în vedere că după cum s'a arătat mai sus, prevenitul Cociu Avramescu fiind expulzat din țară de Consiliul de Miniștri, și reîntorcându-se în țară, fără să fi fost revocată măsura ce se luase în contra sa, prin acest fapt a contravenit dispozițiunilor art. 5 din legea de la 1881, asupra streinilor, al cărui text de lege s'a citit de d. Președinte în ședința publică și are următoarea cuprindere:

«Art. 5. Streinul care, în urma expulsiei sale, din țară, reintră pe teritoriul României va fi arestat imediat și tradus pentru faptul acesta, înaintea poliției correcționale, care îl va condamna la închisoare corecțională de la cinci zile până la șase luni. După terminarea pedepsei, el va fi condus la frontieră prin forță publică, fără a mai avea dreptul să indice punctul prin care voește să iasă din țară»;

Pentru aceste motive, Curtea, admite apelul d-lui Prim-procuror și condamnă, etc.

Observație. — Chestiunea rezolvată prin deciziunea de mai sus este controversată.

Curtea din București s. II, în cazul analog (Gherșcovici) prin deciziunea No. 371 din 14 Martie 903, s'a pronunțat în sens contrariu și, împreună cu distinsul nostru colaborator Junius, care adnotează acea deciziune pune principiul că: *Israiliții pământeni cari nu sunt supuși veri unui alt stat bucurându-se de toate drepturile ca și Români (afară de cele politice), nu pot fi considerați ca străini și, prin urmare, nu pot fi expulzați, neputându-li-se aplica legea asupra străinilor.*

Consultați asupra drepturilor Israiliților, pământeni: Casația II și trib. Covurlui în *Curierul Judiciar* din 1902, No. 52, p. 425 cu nota Junius; din 1904, No. 3, p. 19 cu observ. D. Alexandresco și No. 52, p. 435 din același an; și din 1905, No. 75, p. 596.

(M. R.)